

סיכום להלכות יום טוב הנוגע לדף היומי - שיעור 636

I. כללי העניין

(א) החילוק בין אוכל נפש למכשירי אוכל נפש הוא דאוכל נפש הוא עושה מלאכה בגוף האוכל כגון טוחן, בורר, בישול, לש, ושוחט משא"כ מכשירי אוכל נפש דאינו עושה מלאכה כגוף המאכל אלא בדבר אחר כגון תיקון בשפוד, ובסכין, ובתנור, או מוציא אש ובמכשירי אוכל נפש דעת הרבנן (ז"ה כ"ח:) דאסור מן התורה דדרשינן "הוא" ולא מכשיריו ודעת רבי יהודה דמכשירין דאי אפשר לעשותם מעיו"ט הוי דחוייה ומותר אבל אם אפשר לעשותם אינם דחוייה ואסורים מן התורה ד"לכם" לכל צרכיהם מותר רק אם א"א לעשותם מעיו"ט ואם אפשר דרשינן "הוא" ולא מכשירין ופסקינן כרבי יהודה אבל אין מוריין כן לרבים (שו"ע ת"ה ותק"ט ט"ז)

(ב) בענין דבר השהה לכל נפש רחיצת כל גופו בחמים שהוחמו ביום טוב עיין בתוספות (ז"ה כ"ח:) דאסור משום שאינו שוה לכל נפש כמוגמר ועיין בכתובות (ז:) דאין אומרים מתוך בדבר שאינו שוה לכל נפש לכן אסור מן התורה רחיצת כל גופו בחמים אמנם הרמב"ם (יוס טו ב - ט"ז) דהרחיצה אסור משום גזירות מרחצאות וכ"כ השיטה מקובצת (ז"ה כ"ח) בשם הריטב"א ועיין בערוך השלחן (ת"ה - י"ט) דהרמב"ם אין סבר הדין דשוה לכל נפש לגמרי ויש אומרים דהוא סבר שהיא איסור דרבנן והנפקא מינה בין הרמב"ם והתוספות (ט) לחולה שאין בו סכנה דלהרמב"ם יש להתיר (שער השיון ט) ועוד בזמנינו אפשר דשוה לכל נפש ולכן גם לשיטת התוספות יש להתיר אמנם להרמב"ם אסור משום גזירה וצריך בית דין אחר להתירו למי שאינו חולה או מצטער בענין מים פושרים עיין במ"ב (ש"ו - י"ז) דאין לחלק בזה דאפילו מים שרק הופשרו בשבת ואין היד סולדת בהן ג"כ אסור לרחוץ בהן אפילו אבר אחד אמנם עיין בשער הציון (תק"ח - כ"ה) שהביא הבית מאיר דדעתו דלהחם מים כדי להפיג צינה הוא דבר השהה לכל נפש וסתם דע"י עכו"ם אין להתמיר

(ג) להתיר משום מרבה בשיעוריים דהיינו מרבה בבישול המים ולכן כיון דלהחם לפניו ידיו ורגליו מותר אין איסור על שאר המים וכ"כ רבי עקיבא איגר (בתשובות י"ז) ועיין בדעת תורה (תק"ח) דפניו ידיו ורגליו הוי דבר השהה לכל נפש רק אם נתכוין רק לכך ולא כמתכוין ג"כ לכל גופו והגרשו"א בספרו מאורי אש (י"ח) מתרץ קושית רע"א דרחיצת הגוף צריך להתיר רק דמתוך ומתוך בגדר דחוי' ולא הותרה ואין אומרים רבוי בשיעורים בדחוי'

(ד) בענין הואיל תפוחי אדמה אף בשעה האחרונה של יו"ט שכבר אסור לבשלם כיון שא"א ליהנות מהם בו ביום מ"מ אינם מוקצה דאם הם מוקצה א"כ נתת דבריך לשיעורין בין מקומות שיכולים לבשל מהר ובין שאר מקומות ולא שמענו מי שאסר (שש"כ כ"ח - הערה י"ז)

II. הלכה למעשה

(א) מותר ליתן לנכריה שכר יום טוב שהאיסור הוא רק על המקבל ולא על הנותן (שש"כ כ"ח - הערה י"ז בשם המ"ב של"ז - ס"ח)

(ב) אסור לומר לנכרי ביום טוב ערב שבת להדליק הקראק פאט שבו הטשאלנט שצריך להכין הדבר מערב יו"ט ואולי הוי שבות דשבות במקום מצוה ואבאר

(ג) אסור להוציא האשפה לרשות הרבים ביו"ט דלא אמרינן מתוך אלא בדבר פוזיטיב ולא על מעשה סילוק (עיין בספר הלכות יום טוב זף 156 בשם רב אלישיב)

(ד) אינו אסור ליתן ההדסים והערבות בתוך לולב קשורה מערב יו"ט (ד"ע) ואבאר

(ה) אולי יש להוציא אוכל קפוא מן המקרר על מנס שימס ויהיה ראוי לאכילה ביום טוב שני (שש"כ י - הערה כ"ז בשם הגרשו"א הלכות המועדים 3 - הערה *101)

(ו) אין לסמוך על העירוב תבשילין להוציא בגדים מיום טוב לשבת (ד"מ תקל"ח - ח ודעת תורה שס והמג"א והמ"ב שס)

(ז) בישול אסור אם אפשר לעשותו מערב יום טוב ולא מפיג טעמה ומ"מ אם אנס מותר ועל ידי שינוי ג"כ מותר ואפשר הוא הדין דיש להכין מערב יום טוב מים מהצנור שיש בו מסננת לשרצים שגם כן אינו מפיג טעמה

(ח) הוצאה מותר אפילו אם אפשר לעשותו מערב יום טוב

(ט) מותר לומר לנכרי להדליק התנור חשמלי ביום טוב במקום צורך דהוי שבות דשבות במקום צורך

- (י) לצוד **yellow jacks בסוכה** יש מתירים דהוי שכות דשכות במקום מצוה ויש אוסרים דאין כאן מצוה דמצטער פטור מן הסוכה ועוד דשכות דמלאכה שאינה צריכה לגופה הוי שכות חמור כעין דאורייתא וע"ע באג"מ (ד - קכ"ד ו"ה - ה) שמשמע שיש מקום להקל
- (יא) זרקן לפח אשפה עיו"ט שיהיה מונח כל יום טוב א' (ש"ט - ג) אין להחזיר הפח שהוא מוקצה מטעם בסיס וגם אין לטלטל הפח עם האשפה אל השלחן לגרר לתוכו הפסולת וכן אסור להוריק פח האשפה במקום דלא שייך ההיתר של טלטול גרף של רעי (שלמי יהודה 79 ר"ח) ובמטבח החדשה כשפותחים הדלת גם הפח אשפה יוצא ודאי אין היתר לכתחילה לעשות כן שתמיד יצטרך להיתר של טלטול מן הצד (שו"ת אז נדברו ח - ל"ה)
- (יב) עשיית מלאכה בבין השמשות שבין יו"ט ראשון לשני ושבין יום טוב שני לחול ליהנות ממנה מיד בבין השמשות עיין בחידושי רעק"א (מדיס ס"ט: ד"ה מה) שכתב דכיון שבבין השמשות כל רגע ספק הוא שמא עכשיו המעבר מיום הלילה א"כ אם יעשה מלאכה בבין השמשות אף שהנאתו כשעדיין בביה"ש מ"מ שמא בשעת עשיית המלאכה יום הוא ובשעת הנאה כבר לילה ונמצא מכין מיו"ט לחבירו וסיים שיש להתיר במלאכת דרבנן מטעם ס"ס אבל במלאכת דאורייתא צריך להחמיר דהוי דבר שיש לה מתירין ומ"מ כתב "וחידוש כזה לא הוי שבקי הפוסקים מלהודיענו וצ"ע לדינא" ולכן החמירו טלטול המחזוריים וספרים ומטפחות כרה"ר והדלקת נר מנר ולא לעשן בזמן זה של ביה"ש (הגדה של בית הלוי בדיני יום טוב בשם הגר"ח והגר"י מבריסק ועוד) ועיין בנטעי גבריאל (79 ר"ד - רט"ו) וכן סבר הגר"ש אלישיב להחמיר במלאכת דאורייתא (יום טוב שני 79 ש"כ 3) כן משמע מהשאגת אריה (ל"ז) שהביא מביצה (י"ט:): דביה"ש דיו"ט אסור להטביל כלים דשמא ימא הוא ומוכח דשיטתו הוא דחיישינן שמא בשעת הטבילה עדיין יום וכשמשמש בכלי הוי כבר לילה וכ"כ השו"ת שו"מ (3 - י)
- (יג) מותר לסנוך את המרק ביום טוב אבל לא בשבת
- (יד) **Removal of Disposable Candle Holders** לכאורה הם נחשבים בסיס מבין השמשות של ערב שבת אבל יש אומרים מיגו דספק יום שעבר אין אומרים מיגו דאיתקצאי (עיין בשש"כ כ"ז - הערה 3) אמנם יש שעוה בהכוס נייר ודינו כמוקצה אבל לכאורה דינו כשעוה הסותם בשפופרת ויכול לסלקו בטלטול מן הצד כנ"ל ועוד הגרע"א (סוף סימן תק"ק על דברי הט"ז) כתב דטלטול מוקצה לצורך אוכל נפש מותר אמנם בספר הלכות המועדים (2 - הערה 10) כתב דהדלקת נרות יו"ט במקום שדולק אור חשמל אין חשוב אור הנחוץ כאוכל נפש אלא הדלקה לכבוד לבד וכ"כ הפמ"ג (ח"א - סימן תק"ט - סקט"ו) ובשש"כ (כ"א - הערה ו) כתב דמותר לטלטל מוקצה להנאת חימום או להנאת לבישה ולא דוקא אוכל נפש (בשם הגרש"ז)
- (טו) יש מחלוקת אם נר של יאהרצייט הוי נר של בטלה (315 י"א) ועיין בבה"ל דבשעת הדחק אפשר יש להתיר דהוי כעין נר של מצוה (בשם כתב סופר)
- (טז) משלחין מתנות אפילו תפילין כיון שראוים להניחם בחול אפילו דרך רשות הרבים (תקט"ז - ג) שהוא נהנה ושמח במה שמשלח דורונות לחבירו ה"ז צורך שמחת יו"ט (מ"ב י"ז)
- (יז) להזיז שעון שבת ביו"ט לאיחור או לקרב זמן מסתבר שאסור כבמדליק בתחלה בעלעקטרי שהוא איסור נולד (אג"מ ד - ה"ה - ה)
- (יח) לקחת תרופות ביום טוב ראשון דינו כשבת ומותר ביום טוב שני (תל"ו - 3) ואבאר
- (יט) מותר לפתוח התנור שמפעיל על ידי תרמוסטט בשעה שהיא אינו מפעיל אם אין פסיק רישא שידליק (אג"מ ד - ע"ד - כ"ח)
- (כ) מכשיר העשוי להזרקת קרום (pressurized whip-cream can) עיין בספר ארחות שבת (79 תמ"ג) שכתב כמו דשרי ליתן מים בהקפאה דאין בזה איסור נולד כן בנידן דידן שרי ונראה לי דאינו כן לכמה טעמים (c) דעשייה הקרום אינו מדין נולד אלא מוליד ויותר דומה להבעיר אש ביו"ט דאסור (315 ל"ג) או לאין מרסקין שלג לרש"י (שנת ה"ה: ב) ואת"ל דהוי נולד מ"מ דעת האג"מ (ה - כ"ז - ל"ז) דשלג שנפל בשבת הוי נולד גמור ואסור אפילו לרבי שמעון דסבר דאין נולד (ג) ועוד האיסור נולד דוקא כשנשתנה למעליותא מקרח למים כמו בנ"ד משא"כ במים שנשתנה לקרח דהוי לגריעותא (שש"כ י - ד) ועוד מבלי המקרר ימס מאליו משא"כ בנ"ד (ש"ס) ועוד לא דמי לעשיית קרח דמאליו הוא נמס וחוזר להיות מים ועומד לכך משא"כ בנ"ד (י) וגדול מכולם עיין בספר Shabbos Kitchen (Page 169) שכתב דשמענו מרב משה שטערן ומרב מנשה קליין ומרב יחזקאל ראטה ומרב שמואל פעלדער לאיסור ואולי ביום טוב יש להקל ואבאר